

SZAKMAIALAPOZÁS A MŰVÉSZET, KÖZMŰVELŐDÉS, KOMMUNIKÁCIÓ SZAKMACSOPORTRA „A2”-változat

10. évfolyam

Művészeti szakmai alapozó ismeretek	111 óra
Művészeti szakmai alapozó gyakorlatok	259 óra
Elmélet és gyakorlat	370 óra

MŰVÉSZETISZAKMAIALAPOZÓISMERETEK

Évi óraszám: 111 óra

Célok és feladatok

A *Művészeti szakmai alapozó ismeretek* oktatásának alapvető célja olyan ismeretrendszer, tudás kialakítása, amely megalapozza és formálja a művészet, kultúra szakmacsoportba tartozó szakképesítésekhez szükséges szemléletet.

A *Művészetismeret* tanításának célja, hogy közvetítse a nemzeti és az egyetemes műveltséget, tárja fel a kultúrtörténeti és a hozzá kapcsolódó művészettörténeti korszakok világát. Mutasson rá a magyar és egyetemes kultúra és művészettörténet párhuzamaira, kapcsolataira. Ismertesse meg a tanulókat az esztétikai kifejezés módjaival, az iparművészeti és a népi tárgyi kultúrával.

A *Mindennapi ismeretek* tanításának célja, hogy olyan ismereteket nyújtson, amelyek a hétköznapi élet területén hasznosíthatók, egyúttal motiválják a tanulókat a folyamatos, önálló ismeretszerzésre. Segítse az igényes, helyzethez illő szóhasználatot és szövegalkotást, a közéleti szövegek értelmezését és a környező világban való eligazodást. Tegye képessé a tanulókat ügyeik intézésére, saját testi épségük megvédésére, baleset esetén a szakemberek megérkezéséig a további károsodás kivédésére.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy tanulása során fejlődjön és erősödjön a tanulók szakmai munkájával kapcsolatos kötelességtudata, felelősségérzete, a szóbeli kommunikációban törekedjenek a nyelv szabatos, helyes használatára.

Fejlődjön a tanulóknál az önálló feladatmegoldás képessége, érezzék meg a tanulási eredmények, sikerek értékét, örömet.

Művészetismeret:

Keltse fel a tanulók tárgyi kultúra iránti érdeklődését, fejlesszék szépérzéküket.

Ismerjék fel a képzőművészet és más művészeti ágak kapcsolódásának lehetőségeit, a kommunikációs rendszer típusait, jellemzőit, hatásait. Tudják felismerni és ismertetni a művészettörténeti korok legjellemzőbb ismérveit.

Tudják elemezni a műalkotás készítésénél szerepet játszó elemeket, a tér, a forma, a szín hatását, ismertetni az anyagszerűség követelményeit.

Tudjanak véleményt alkotni a művészi alkotásról és a giccsről, ismertetni példákon keresztül a tárgykultúra és a használhatóság kapcsolatát.

Tudják a mindennapi tárgyak funkciójának megértése után a saját tárgyi igényeiket megfogalmazni, megjeleníteni.

Mindennapi ismeretek:

A tanulók legyenek képesek hivatalos ügyeik intézésére, dokumentumok, tájékoztatók használatára. Ismerjék fel és értelmezzék a leggyakoribb vevőtájékoztatói jelrendszereket (ruha és textil, elektromos kisgépek stb.), tudják a szükséges információforrást kiválasztani, használni, alkalomhoz illően megjeleníteni, viselkedni.

Tudják vész helyzetben felmérni és betartani kompetenciájuk határait, nyugodtan, logikusan cselekedni, szakszerűen segítséget kérni.

Legyenek képesek személyek, helyzetek, intézmények bemutatása mellett azok egyszerű értékelésére is.

*Belépő tevékenységformák**Művészetismeret:*

Fogalomalkotás közvetlen észlelés és közvetett tapasztalás alapján. Információk gyűjtése ismeretterjesztő kiadványok, médiák segítségével. Helytörténeti, népművészeti gyűjtés. Az információk értelmezése, következtetések megfogalmazása. Lényegkiemelés mintakövetés alapján, esztétikai és művészeti elemzés.

Mindennapi ismeretek:

Információk gyűjtése, az információk értelmezése, következtetések megfogalmazása. Fogalomalkotás közvetlen észlelés és közvetett tapasztalás alapján. Lényegkiemelés mintakövetés alapján.

Művészetismeret

Témakörök	Tartalmak
Művészettörténeti ismeretek	<p>Az ősközösség művészete. A rabszolgatartó társadalom művészete. Az ókori Kelet. Az ókori görög művészet. A római művészet. A magyarság művészete a honfoglalás előtt és a honfoglalás korában. A középkor egyetemes és magyar művészete: — román művészet, — gótikus művészet, — reneszánsz művészet, — barokk művészet. Az újkor egyetemes és magyar művészete: — a klasszicizmus művészete, — a romantika, — a realizmus, — az izmusok, — a 20. század művészete.</p>
Tárgy- és környezetkultúra	<p>A külső-belső terek funkcióinak összefüggései. A tárgy-kultúra kultúrtörténeti változásának áttekintése: — funkció—anyag—forma—díszítmény viszonya, — a képző- és iparművészet kapcsolata, átfedéseik, — az ipar- és népművészet kapcsolata, kölcsönhatásaik, szerepük, — tárgykészítés természetes anyagokból, — különböző kultúrák azonos tevékenységéhez kapcsolódó tárgyainak összehasonlítása, az általános jelrendszer.</p>
Az alkotás folyamata, alkotói módszerek	<p>A lelkiállapot és az elvont gondolkodás megjelenítése. Az alkotófolyamat, az ezt szolgáló módszerek, technikák megismerése: — a tér: alaprajz, metszet, különböző szerkezetek, térélmény, — a forma: a forma redukciója, stilizálás, az ornamentika, az arány és ezek összefüggései a formával, — a szín: színelmélet, színek hatása, színek szerepe és jelentése, — a kompozíció: kifejezőeszközök, komponálási módok, a képi egyensúly, a művészi átírás, — az anyag: az anyagszerűség követelményei, a különböző anyagok megmunkálása, — a használhatóság: a tárgyi kultúra alakulása a használhatóság szempontjából. A giccs.</p>

Témakörök	Tartalmak
A műelemzés legfontosabb szempontjai	<p>A valóság tükröződésének megjelenése a művészetben. Az alkotó és egyéni stílusának szerepe. Az alkotás jellegzetességei alapján elhelyezése korban. A tartalom, a forma, a funkció, az anyag, a ritmus, az arány, a szín és az egyensúly képi eltolódásai és az egyéb kifejezőeszközök összefüggései, hatásmechanizmusuk. Összegzés: a mű milyen helyet foglal el korának képviselőjében. A népművészeti tárgyak elemzése: — a tárgy adatai, használata és az életforma összefüggései, — anyaga, — készítésének technikája, — forma—funkció—díszítés—technika összefüggései, — mennyire jellegzetes a tárgy, — esztétikai összegzés.</p>

Mindennapi ismeretek

Témakörök	Tartalmak
Mindennapi ismeretek	<p>Önéletrajzírás. Magán- és hivatalos levél írása. Hivatalos ügyintézés: — Útlevigénylés. — Erkölcsi bizonyítvány igénylése. — Lakcímbjelentés. — Kérdőívkitöltés. Használati utasítások, vevőtájékoztatók értelmezése (mosógép, tévé, video stb.). Menetrend. Fontosabb telefonszámok. Vásárlások: — Aranyoldalak használata. — Internet használata. Álláskeresés: — Apróhirdetés. — Munkaügyi Központ. Felkészülés mozi, színház, hangverseny látogatására. Családi ünnepek és szervezésük.</p>
Elsősegély-nyújtási alapismeretek	<p>Az elsősegélynyújtás célja, az elsősegélynyújtó kötelességei. Tennivalók vészhelyzetben. Helyszínbiztosítás. Segélykérés, a mentő, a tűzoltóság és a rendőrség hívásának szabályai. A sérültek vizsgálata (eszmélet, légzés, pulzus). Mozdíthatóság. Házipatika, elsősegélykészlet.</p>

Témakörök	Tartalmak
A szakképesítések gyakorlóhelyeinek látogatása	Felkészülés a gyakorlóhely látogatására, megfigyelési szempontok kialakítása: <ul style="list-style-type: none"> — az ott dolgozók tevékenysége, munkafolyamatok, műveletek, — a használt gépek, szerszámok, — a munkakörülmények, — a munkavédelmi előírások, — a dolgozókkal szemben támasztott pszichikai, fizikai követelmények, — a munkakörök betöltéséhez szükséges iskolai végzettségek, — a továbbképzési lehetőségek, — a termékek felhasználása, forgalmazása.

A továbbhaladás feltételei

A tanulók tudják felismerni és ismertetni a művészettörténeti korok legjellemzőbb ismérveit, tudjanak a mai művészetekben tájékozódni és eligazodni. Tudják összekapcsolni az emberiség korszakainak világképét annak vizuális művészetbeli kifejeződésével. Legyenek képesek az információk értelmezésére, következtetések megfogalmazására.

Tudjanak véleményt alkotni, tudják ismertetni példákon keresztül a tárgykultúra és a használhatóság kapcsolatát.

Ismerjék fel a legjellemzőbb alkotókat, alkotásokat, különös tekintettel a magyar művészekre.

Legyenek képesek hivatalos ügyeik intézésére, dokumentumok, tájékoztatók használatára. Ismerjék fel és értelmezzék a leggyakoribb vevőtájékoztatói jelrendszereket, tudják a szükséges információforrást kiválasztani, használni, alkalomhoz illően megjelenni, viselkedni.

MŰVÉSZETISZAKMAIALAPOZÓGYAKORLATOK

Évi óraszám: 259 óra

Célok és feladatok

A *Művészeti szakmai alapozó gyakorlatok* alapvető célja a készségek és képességek fejlesztése, olyan ismeretrendszer, tudás és gyakorlati ismeretek kialakítása, amely megalapozza és formálja a művészet, kultúra szakmacsoportba tartozó szakképesítésekhez szükséges szemléletet. Készítse fel a tanulókat az önálló és csoportban történő munkavégzésre is.

A *Mindennapi ismeretek* tanításának célja, hogy olyan ismereteket nyújtson, amelyek a hétköznapi élet területén hasznosíthatók, egyúttal motiválják a tanulókat a folyamatos, önálló ismeretszerzésre. Segítse az igényes, helyzethez illő szóhasználatot és szövegalkotást, a közéleti szövegek értelmezését és a környező világban való eligazodást. Tegye képessé a tanulókat ügyeik intézésére, saját testi épségük megvédésére, baleset esetén a szakemberek megérkezéséig a további károsodás kivédésére.

A *Manuális készségfejlesztő gyakorlat* oktatásának célja a mindennapi látványok esztétikumának és művészi élményének a befogadása, átélése, a gondolatok, érzelmek vizuális kifejezése. Az anyagok tulajdonságainak, a kifejezési technikáknak, eljárásoknak a megismerése, eszközök, szerszámok alkalmazása.

Fejlesztési követelmények

A tantárgy tanulása során fejlődjön és erősödjön a tanulók szakmai munkájával kapcsolatos kötelességtudata, felelősségérzete, szóbeli kommunikációban törekedjenek a nyelv szabatos, helyes használatára.

Fejlődjön a tanulóknak az önálló feladatmegoldás képessége, érezzék meg a tanulási eredmények, sikerek értékét, örömet.

Mindennapi ismeretek:

A tanulók legyenek képesek hivatalos ügyeik intézésére, dokumentumok, tájékoztatók használatára. Ismerjék fel és értelmezzék a leggyakoribb vevőtájékoztatói jelrendszereket (ruha és textil, elektromos kisgépek stb.), tudják a szükséges információforrást kiválasztani, használni, alkalomhoz illően megjeleníteni, viselkedni.

Tudják vészhelyzetben felmérni és betartani kompetenciájuk határait, nyugodtan, logikusan cselekedni, szakszerűen segítséget kérni.

Legyenek képesek személyek, helyzetek, intézmények bemutatása mellett azok egyszerű értékelésére is.

Manuális készségfejlesztő gyakorlat:

A tanulók ismerjék meg a játék, az ajándék, a díszítőtárgyak készítésének örömét, és fogadják el hasznosságát. A kézügyesség és alkotókészség fejlesztése mellett a tevékenységek formálják az esztétikai érzéket, serkentsék a fantáziát, a tanulók jussanak sikerélményekhez.

Készítse fel a tanulókat a balesetmentes munkavégzés körülményeinek megteremtésére, alakuljanak ki a tanulóknál a munkavégzéssel kapcsolatos elemi munkaszokások (helyes testtartás, munkamegosztás, rend, pontosság, takarékoság, baleset-elhárítás).

*Belépő tevékenységformák**Mindennapi ismeretek:*

Információk gyűjtése, az információk értelmezése, következtetések megfogalmazása. Fogalomalkotás közvetlen észlelés és közvetett tapasztalás alapján. Lényegkiemelés mintakövetés alapján.

Manuális készségfejlesztő gyakorlat:

Anyagok megfigyelése adott szempontok alapján. Tárgytervezés, alkotás, kifejezési technikák, eljárások alkalmazása. Kéziszerszámok szakszerű kiválasztása, használata.

Mindennapi ismeretek

Témakörök	Tartalmak
Mindennapi ismeretek	Hivatalos űrlapok kitöltése. Önéletrajzírás. Ügyintézés postán (levél, csekk, csomag, távirat feladása). Menetrend használata, menetjegyvásárlás. Tájékozódás anyagbeszerzési ügyekben, anyagbeszerzés. Látogatás a Munkaügyi Központban.
Elsősegély-nyújtási alapismeretek	Stabil oldalfekvő helyzet biztosítása. Szabad légút biztosítása. Segélykérés. Elsősegélynyújtás ájulás esetén. Sebek, vérzések elsődleges ellátása. Állati harapások, rovarcsípések ellátása. Segítség áramütés esetén. Égési sérültek ellátása. Fagyási sérülések ellátása. Tennivalók a szervezet általános lehűlése esetén. Lázcsillapítás.

Témakörök	Tartalmak
A szakképesítések gyakorlóhelyeinek látogatása	A megfigyelési szempontok alapján ismerkedés a választott szakképesítés munkahelyeivel: — porcelánkészítő, — kézi és gépi hímző.
Múzeumlátogatás	Ajánlott: — Iparművészeti Múzeum, — Róth Miksa Emlékmúzeum, — Néprajzi Múzeum, — Szabadtéri Néprajzi Múzeum, — helyi néprajzi gyűjtemények, tájházak.

Manuális készségfejlesztő gyakorlat

Témakörök	Tartalmak
Rajzolás	<p>Betűk rajzolása:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Betűk, betűcsaládok. — Román, gót, reneszánsz ábécék. — Betűk szerkesztése. — Monogramok. — Egyenes és ívelt formájú szöveghelyezés. <p>Anatómiai rajzgyakorlatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Az emberi test felépítése, arányai. — Csontváz rajzolása. Anatómiai alapfogalmak. — Mozdulatrajzok. Rövidülések a csontváz szemléletre. — Adott mozdulatba a csontváz sablonos berajzolása. <p>Fejrajzok:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Koponya tanulmányrajza. A bőr és izom formaalakító szerepe. — Arcrészletek: orr, szem, fül, száj rajzolása. — Az érzelmek arcalakító hatása. — Nyak-fej-váll együttes mozdulatrajza. — Kar és kéz ábrázolása. — Kar- és kézcsonttanulmány. — Lábfej, lábszár ábrázolása. — A láb mozgás közben, rövidülések. <p>Redőzet és drapéria:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Egy, valamint két ponton felfüggesztett drapéria vázlata és tanulmányrajza. — Különféle, korábban rajzolt tárgyra, térformára terített drapéria vázlat- és tanulmányrajza. — A drapéria esése, anyaga. <p>A test és a drapéria kapcsolata:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Az alak elmozdulása, elhajlása, fordulása és a drapéria változásának összefüggései.
Festés	<p>Állatkerti tanulmányok, mozdulatrajzok:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Befoglaló forma és foltfestés. — Jellegzetes karakterjegyek kihangsúlyozása. — Mozdulatrajzok.

Témakörök	Tartalmak
Agyagmunkák	Agyag-előkészítés. Alapműveletek: — az agyag formálhatósága, — ujjbábok, körtemuzsika készítése, hurkatechnika alkalmazása. A korongozás alapfogásai: — középre fogás, — kifúrás, — csőbe húzás, — széthúzás. Díszítés: írókázás gyakorlása.
Varrás, hímzés	Kézi öltések: — Ideiglenes öltések. — Végleges öltések. — Kapocs- és gombfelvarrás, gomblyukazás. Varrás géppel: — A varrógép. — Gépi varrás gyakorlása, egyenes, ívelt és sarkos varratok készítése, — Összevarrás. — Széttűzés. — Franciavarrás. — Szegések. Kézi hímzés: — a kézhímzés műveleti sorrendje, — főbb etnikai csoportok hímzése, öltéstechnikája.

A továbbhaladás feltételei

A tanulók legyenek képesek hivatalos ügyeik intézésére, dokumentumok, tájékoztatók használatára. Ismerjék fel és értelmezzék a leggyakoribb vevőtájékoztatósi jelrendszereket, tudják a szükséges információforrást kiválasztani, használni, alkalomhoz illően megjelenni, viselkedni.

Ismerjék a betűsaládokat, tudjanak esztétikus feliratot tervezni a megfelelő betűtípus kiválasztásával, tudják ábrázolni a tárgyi világ és a természet jelenségeit.

Ismerjék az agyag-előkészítés hagyományos és gépi módját, tudjanak korongon virágcserepet készíteni, írókázással egyenletes díszítő motívumot rajzolni.

Ismerjék és tudják alkalmazni a jelölő és előrajzoló technikákat.